

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 76 0 P 006588 16 Rev
Banjaluka, 03.07.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću koje sačinjavaju sudije ovog suda i to, Darko Osmić kao predsjednik vijeća, te Jadranka Stanišić i Senad Tica kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužioca, L.N. iz N.G., zastupanog po punomoćniku, P.S., advokatu iz N.G., protiv tuženih, R.E. iz B.L., zastupanog po punomoćniku, R.V., advokatu iz B.L. i R.K. iz N.G., zastupane po punomoćniku, R.S., advokatu iz B.L., radi utvrđenja ništavosti nasljedničkih izjava i upisa u zemljišnu knjigu, te protivtužbi tužene, R.K. iz N.G. zastupane po punomoćniku, R.S., advokatu iz B.L. protiv tužioca, L.N. iz N.G., zastupanog po punomoćniku, P.S., advokatu iz N.G. radi utvrđenja ništavosti ugovora o kupoprodaji, u pravnoj stvari tužioca, R.E. iz B.L., zastupanog po punomoćniku, R.V., advokatu iz B.L., protiv tuženog, L.N., zastupanog po punomoćniku, P.S., advokatu iz N.G., radi predaje u posjed nekretnina i sticanja bez osnova, te protivtužbi tuženog, L.N., zastupanog po punomoćniku, P.S., advokatu iz N.G. protiv tužioca, R.E. iz B.L., zastupanog po punomoćniku, R.V., advokatu iz B.L., radi utvrđenja pravne valjanosti ugovora o kupoprodaji, odlučujući o reviziji L.N., protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 76 0 P 006588 15 Gž 2 od 22.12.2015. godine, na sjednici održanoj dana 03.07.2018. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Novom Gradu broj: 76 0 P 006588 15 P 2 od 03.04.2015. godine, odbijen je zahtjev tužioca, L.N. protiv tuženih, R.K. i R.E., da se utvrdi da su ništave, izjava o ustupanju nasljednog dijela R.K. i izjava o prihvatanju ustupljenog nasljednog dijela R.E. u predmetu Osnovnog suda u Novom Gradu broj: 76 0 O-000-766-07-O, te da se slijedom toga utvrdi da je tužena, R.K. suvlasnik sa ½ dijela na zaostavštini R.J., поближе opisanoj u presudi i da se briše tuženi, R.E. kao vlasnik imovine, поближе opisane u presudi, sa dijelom 1/1 koju je stekao po osnovu rješenja o nasljeđivanju Osnovnog suda u Novom Gradu broj: 76 0 O-000-766-07-O od 12.02.2009. godine, na način, da se tuženi, R.K. i R.E. upišu kao suvlasnici na imovini, поближе opisanoj u presudi, sa po ½ dijela. Istom presudom usvojen je djelimično protivtužbeni zahtjev tužene, R.K., te utvrđeno da je ništav ugovor o kupoprodaji poslovnog prostora zaključen dana 08.02.2007. godine u N.G. između R.K., kao prodavca i L.N., kao kupca i L.N. obavezan da R.K., po osnovu korištenja poslovnog prostora, isplati iznos od 4.200,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 12.2.2009. g, dok je sa viškom protivtužbenog zahtjeva, na ime korištenja poslovnog prostora, R.K. odbijena.

Tužena, R.K. obavezana je da tužiocu, L.N. vrati iznos primljene kupoprodajne cijene u iznosu od 24.000,00 KM po ugovoru o kupoprodaji broj: 076-0-Ov-07-000-075 od 08.02.2007. godine sa zakonskom zateznom kamatom od 15.02.2007. godine do isplate, dok je zahtjev tužioca,

L.N., da mu tuženi, R.E. vrati iznos od 24.000,00 KM po ugovoru o kupoprodaji od 08.02.2007. godine sa zakonskom zateznom kamatom počevši od 15.02.2007. godine pa do isplate, odbijen Takođe, istom presudom, usvojen je tužbeni zahtjev tužioca, R.E. i tuženi, L.N. obavezan da mu preda u posjed poslovni prostor koji se nalazi u N.G., prizemlje GP-18, površine 21,60 m², sagrađen na kč. br. ... iz pl. br. ... u N.G., upisan u list br. ... u Knjizi uloženi ugovora o kupoprodaji poslovnih zgrada, poslovnih prostora i garaža, kao i da mu, na ime neosnovanog obogaćenja isplati po 350,00 KM mjesečno, počev od 12.02.2009. godine do predaje u posjed predmetnog poslovnog prostora, sa zakonskom zateznom kamatom na način pobjliže opisan u presudi.

Odbijen je protivtužbeni zahtjev tuženog, L.N. protiv tužioca, R.E., da se utvrditi da je pravno valjan ugovor o kupoprodaji nekretnina zaključen dana 08.02.2007. godine u N.G. između R.K. i L.N. i da tužilac, R.E. dozvoli da se tuženi, L.N. uknjiži kod Republičke uprave ... N.G. kao vlasnik poslovnog prostora koji se nalazi u N.G. u prizemlju zgrade korisne površine 21,60 m² izgrađen na dijelu kč. br. ... upisane u pl. br. ... k.o. N.G..

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 76 0 P 006588 15 Gž 2 od 22.12.2015. godine, žalba L.N. je djelimično usvojena, te prvostepena presuda preinačena, tako što se tuženi, L.N. obavezuje da tužiocu, R.E. isplati naknadu za korištenje poslovnog prostora u iznosu od 350,00 KM mjesečno od 22.07.2010. do 04.03.2015. godine, umjesto od 12.02.2009. godine do predaje u posjed i tako što se, R.K. odbija sa protivtužbenim zahtjevom da joj L.N., na ime korištenja poslovnog prostora, isplati 4.200,00 KM, dok je u preostalom dijelu, žalba L.N. odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

L.N. revizijom pobija drugostepenu presudu, zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje, ili preinači i udovolji zahtjevu L.N., odbiju zahtjevi R.K. i R.E..

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca, R.E. protiv tuženog, L.N., kojim traži: da se tuženi obaveže da mu preda u posjed poslovni prostor koji se nalazi u N.G., površine 21 m², izgrađen na k.č. ... k.o. N.G., upisan u pl. ... k.o. N.G.; da se tuženi obaveže da mu na ime zakupnine za navedeni poslovni prostor isplati, od 12.02.2009. godine do predaje u posjed, po 350,00 KM mjesečno sa zakonskom zateznom kamatom na način pobjliže opisan u tužbi.

Predmet spora je protivtužbeni zahtjev tuženog, L.N. protiv tužioca, R.E., kojim traži da se utvrdi da je pravno valjan ugovor o kupoprodaji zaključen između L.N. i R.K. 08.02.2007. godine, kojim ugovorom je R.K. prodala predmetni poslovni prostor L.N.; da tužilac, R.E. dozvoli da se tuženi, L.N. upiše kao vlasnik predmetnog poslovnog prostora, na način pobjliže opisan u protivtužbi.

Takođe, predmetom spora je i zahtjev tužioca, L. N. protiv tuženih, R.E. i R.K. kojim traži, da se utvrdi da su ništave nasljedničke izjave ovih tuženih o ustupanju i prihvatanju ustupljenog dijela, datih u ostavinskom predmetu Osnovnog suda u Novom Gradu broj 76 0 O 000766 07 O, na način pobjliže opisan u zahtjevu, s tim da tužilac, L.N. traži, da ukoliko sud odbije taj zahtjev, usvoji zahtjev kojim će ovi tuženi biti obavezani, da mu isplate 24.000,00

KM na ime kupoprodajne cijene i da mu naknade sva ulaganja u predmetni poslovni prostor u ukupnom iznosu od 32.639,00 KM.

Predmetom spora je i protivtužbeni zahtjev tužene, R.K. protiv tužioca, L.N. kojim traži da se utvrdi da je ništav kupoprodajni ugovor zaključen između njih 08.02.2007. godine i tužilac, L.N. obaveže da joj isplati zakupninu za predmetni poslovni prostor u iznosu od po 350,00 KM mjesečno, počev od 08.02.2007. godine do 12.02.2009. godine.

Po provedenom postupku prvostepeni sud je utvrdio: da je predmetom spora poslovni prostor koji se nalazi u N.G., izgrađen na k.č. ... k.o. N.G. površine 21 m²; da je vlasnik tog poslovnog prostora bio R.J. na osnovu ugovora o kupoprodaji od 12.04.1990. godine zaključenog između njega i GIK K. B.L.; da je 1999. godine R.J. izdao u zakup predmetni poslovni prostor L.N.; da je R.J. umro 2000. godine i da je nakon toga njegova supruga R.K. zaključila ugovor o zakupu predmetnog poslovnog prostora sa L.N. 2001. godine, za zakupninu u iznosu od 350,00 KM mjesečno i na period od 10 godina; da su R.K. i L.N. 08.02.2007. godine zaključili kupoprodajni ugovor kojim ugovorom je R.K. prodala L.N. predmetni poslovni prostor za kupoprodajnu cijenu od 24.000,00 KM; da je 12.02.2009. godine otvoren ostavinski postupak iza R.J. kod Osnovnog suda u Novom Gradu pod brojem 76 0 O 000766 07 O i kao nasljednici na njegovoj zaostavštini, u koju spada i predmetni poslovni prostor, proglašeni njegova supruga, R.K. i njegov sin, R.E.; da je u tom ostavinskom postupku R.K. dala nasljedničku izjavu kojom se prihvata svog nasljednog dijela i isti ustupa svom sinu, R.E., a da je R.E. izjavio da se prihvata svog nasljednog dijela i dijela koji mu je ustupljen od majke; da je shodno tome Osnovni sud u Novom Gradu donio rješenje o nasljeđivanju broj 76 0 O 000766 07 O od 12.02.2009. godine, kojim je na zaostavštini iza R.J., između ostalog, i na predmetnom poslovnom prostoru, za nasljednika proglasio R.E. sa 1/1 dijela; da je R.E. nakon tog podnio tužbu 15.06.2010. godine protiv L.N., radi predaje u posjed predmetnog poslovnog prostora i stečenog bez osnova, a L.N. je u tom postupku istakao protivtužbu, protiv R.E., radi utvrđenja pravne valjanosti kupoprodajnog ugovora od 08.02.2007. godine; da je nakon toga, ta parnica spojena sa parnicom u kojoj je L.N. podnio tužbu protiv R.K. i R.E., radi utvrđenja ništavosti nasljedničkih izjava, a R.K. podnijela protivtužbu protiv L.N., radi utvrđenja ništavosti kupoprodajnog ugovora od 08.02.2007. godine.

Temeljem ovakvog činjeničnog utvrđenja prvostepeni sud je zaključio: da je kupoprodajni ugovor od 08.02.2007. godine, koji su zaključili R.K. i L.N., ništav u smislu odredaba člana 53. Zakona o obligacionim odnosima, jer da je R.K. zaključila taj ugovor kako bi obezbjedila novčana sredstva, a ne zato da proda predmetni poslovni prostor; da iz tih razloga, nisu ništave nasljedničke izjave R.K. i R.E. date u ostavinskom predmetu Osnovnog suda u Novom Gradu broj 76 0 O 000766 07 O; da je stoga osnovan zahtjev R.K., da se utvrdi da je ugovor o kupoprodaji od 08.02.2007. godine ništav, a da nije osnovan zahtjev L.N. da je predmetni kupoprodajni ugovor valjan; da je iz tih razloga valjalo obavezati L.N. da preda u posjed predmetni poslovni prostor R.E. i isplati mu po 350,00 KM na ime zakupnine za predmetni poslovni prostor od 12.02.2009. godine do predaje u posjed predmetnog poslovnog prostora.

Kod takvog stanja stvari, prvostepeni sud je obavezao tuženu, R.K. da L.N. vrati 24.000,00 KM na ime kupoprodajne cijene, a kako R.E. nije bio ugovorna strana, to je u odnosu na njega odbijen zahtjev L.N. da mu vrati 24.000,00 KM na ime kupoprodajne cijene.

Cijenići da odluka o eventualnom zahtjevu zavisi od pravosnažnog odbijanja primarnog zahtjeva, prvostepeni sud je odlučio, da odluku o eventualnom zahtjevu L.N., a kojim je tražio da se tuženi, R.K. i R.E. obavežu da mu isplate određen iznos na ime ulaganja, donese naknadno, po pravosnažnom odbijanju primarnog zahtjeva.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja prvostepenog suda i zaključak tog suda djelimično, pa je sudio tako, što je donio odluku kao u izreci drugostepene presude.

Iz razloga odluke drugostepenog suda proizilazi, da je kupoprodajni ugovor, koji su zaključili R.K. kao prodavac i L.N. kao kupac 08.02.2007. godine, ništav, jer da je protivan odredbama člana 146. Zakona o nasljeđivanju ("Službeni glasnik SR BiH", br. 7/80 i 15/80), kada se ima u vidu, da je predmetni poslovni prostor, kojim je raspolagala R.K., pripadao nasljedničkoj zajednici kojom upravljaju svi nasljednici iza R.J., tako da pojedini nasljednici bez drugih ne mogu raspolagati tom zajednicom.

Kod takvog stanja stvari, drugostepeni sud je zaključio, da je prvostepeni sud pravilno sudio, sem u dijelu kojim je obavezao L.N. da plati R.E. naknadu na ime korištenja predmetnog poslovnog prostora od 12.02.2009. godine do predaje u posjed i dijelu kojim je usvojio protivtužbeni zahtjev R.K. da joj L.N. plati naknadu za korištenje poslovnog prostora od 08.02.2007. godine do 12.02.2009. godine.

Nalazeći, da je L.N. postao nesavjestan, kada je primio tužbu R.E., 22.07.2010. godine, drugostepeni sud je zaključio da od tada teče obaveza L.N. na ime korištenja predmetnog poslovnog prostora pa sve do 04.03.2015. godine, kada je zaključena rasprava pred prvostepenim sudom, shodno odredbama člana 177. Zakon parničnom postupku ("Sl. glasnik RS", br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13 - u daljem tekstu ZPP).

Pri tome drugostepeni sud nalazi, da je zahtjev L.N. protiv R.E., radi utvrdnje pravne valjanosti kupoprodajnog ugovora od 08.02.2007. godine zaključenog između R.K. i L.N., valjalo odbiti zbog nepostojanja materijalno-pravnog odnosa između L.N. i R.K. u pogledu tog zahtjeva.

Zahtjev tužioca, L.N. za utvrđenje ništavosti nasljedničkih izjava R.K. i R.E., po ocjeni drugostepenog suda, je valjalo odbiti zbog nepostojanja aktivne legitimacije L.N., u smislu odredaba člana 139. Zakona o nasljeđivanju.

Odluka drugostepenog suda je pravilna.

Naime, odredbama člana 146. stav 1. Zakona o nasljeđivanju je propisano, da do diobe nasljednici upravljaju i raspolažu nasljedstvom zajednički.

Ovim odredbama materijalnog prava, a što pravilno nalazi drugostepeni sud, je definisana nasljednička zajednica, koja traje od momenta smrti ostavioca do diobe, tj. provođenja ostavinskog postupka.

Nasljednička zajednica podrazumjeva zajednicu dobara na kojoj se ne znaju dijelovi nasljednika, pa je zato odredbama člana 146. Zakona o nasljeđivanju propisano da njome nasljednici upravljaju i raspolažu zajednički.

To znači, da sunasljednici, kao jedna cijelina, odnosno svi nasljednici zajedno, mogu sporazumno otuđiti nasljedstvo ili dio nasljedstva.

Kod nespornih činjenica: da je predmetni poslovni prostor, a koji se nalazi u N.G., površine 21 m², izgrađena na k.č. ... k.o. N.G., bio vlasništvo R.J.; da je R.J. umro 15.08.2000 godine i da je iza sebe ostavio, suprugu, R.K. i sina, R.E.; da je ostavinski postupak iza R.J. otvoren 12.02.2009. godine, kada je Osnovni sud u Novom Gradu donio rješenje o nasljeđivanju broj 76 0 O 000766 07 O od 12.02.2009. godine; da je R.K., prije diobe, tj. otvaranja ostavinskog postupka iza R.J., raspolagala sa predmetnim poslovnim prostorom, tako što je 08.02.2007. godine, zaključila kupoprodajni ugovor sa L.N., pravilan je zaključak drugostepenog suda, da je ugovor o kupoprodaji predmetnog poslovnog prostora koji je zaključila R.K. sa L.N. 08.02.2007. godine, ništav, jer je tim ugovorom R.K. raspolagala predmetnim poslovnim prostorom protivno odredbama člana 146. stav 1. Zakona o

nasljeđivanju, kojim odredbama je propisano, da do diobe nasljednici upravljaju i raspolazu nasljedstvom zajednički.

Kako je navedenim ugovorom o kupoprodaji od 08.02.2007. godine, R.K., kao jedan od nasljednika iza R.J., raspolagala dijelom imovine koja je pripadala nasljedničkoj zajednici, neosnovano se revizijom ukazuje, da je kupoprodajni ugovor zaključen između R.K. i R.E. ugovor iz odredaba člana 147. Zakona o nasljeđivanju, jer se ne radi o ugovoru o prenosu nasljednog dijela koji imaju u vidu odredbe člana 147. Zakona o nasljeđivanju.

Kod takvog stanja stvari, pravilno su sudili nižestepeni sudovi, kada su usvojili protivtužbeni zahtjev R.K. i utvrdili da je ništav ugovor o kupoprodaji predmetnog poslovnog prostora, zaključen između nje i L.N. 08.02.2007. godine, ali iz razloga koje je dao drugostepeni sud.

Slijedom toga, pravilnim se ukazuju odluke nižestepeni sudova, kojima je odbijen protivtužbeni zahtjev tuženog, L.N. protiv tužioca, R.E. da se utvrdi pravna valjanost ugovora o kupoprodaji predmetnog poslovnog prostora, zaključenog između R.K. i L.N. 08.02.2007. godine, ali iz razloga koji je dao drugostepeni sud.

Kako je R.E. postao vlasnikom predmetnog poslovnog prostora na osnovu nasljeđivanja iza oca, R.J., to se pravilnim ukazuju i odluke nižestepeni sudova kojima je L.N. obavezan da mu preda u posjed predmetni poslovni prostor i isplati naknadu na ime korištenja predmetnog poslovnog prostora od 22.07.2010. g. do 04.03.2015. g.

Obzirom da je odredbama člana 139. stav 3. Zakona o nasljeđivanju propisano, da samo nasljednik može tražiti poništenje nasljedničke izjave, neosnovano se revizijom ističe, da su nižestepeni sudovi nepravilno sudili, kada su odbili zahtjev L.N. da se utvrdi da su ništave nasljedničke izjave, R.K. i R.E. date u predmetu Osnovnog suda u Novom Gradu broj 76 0 O 000766 07 O.

Takođe se revizijom neosnovano ističe, da su nižestepeni sudovi propustili odlučiti o zahtjevu L.N., protiv R.K. i R.E., kojim je tražio da se isti obavežu da mu naknade sva ulaganja u predmetni poslovni prostor u ukupnom iznosu od 32.639,00 KM, jer se radi o supsidijarnom zahtjevu u smislu odredaba člana 55. stav 4. ZPP, za koji su nižestepeni sudovi odlučili donijeti odluku naknadno, po pravosnažnom odbijanju primarnog zahtjeva.

Kako slijedom datih razloga proizilazi, da se revizijom L.N. ne dovodi u pitanje zakonitost i pravilnost odluke drugostepenog suda, te kako ista nije zahvaćena nedostacima na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, valjalo primjenom člana 248. ZPP, odlučiti kao u izreci ove presude.

Predsjednik vijeća
Darko Osmić

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podraščić

